

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ι

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 28 ΜΑΪΟΥ 1932

ΑΡΙΘ. 22

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΟΣ

Ἐδημοσιεύθησαν ἤδη ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησίας» αἱ ἀποφάσεις τοῦ Ἀ΄ Συνεδρίου τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, παρατηρήθη δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ ὅτι «αὐταὶ καταδεικνύουσιν ὅτι πράγματι ἔχει ἐπίγνωσιν τῆς ὑψηλῆς τοῦ ἀποστολῆς ὁ ἐφημεριακὸς Κλήρος καὶ μετὰ πόνου βλέπει ὅτι ἔνεκα πλείστων ὄσων λόγων δὲν κατώρθωσεν ἔτι ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς πολλαπλᾶς κοινωνικὰς ἀνάγκας, δι' αἷς συμπάσχει τῇ ἀληθείᾳ μετὰ τῆς πασχούσης χριστιανικῆς κοινωνίας». Εἶναι ἀπὸ πάσης ἐποψεως εὐχάριστον τὸ εἰδῶναι τούτου γεγονότος τῆς εἰλικρινοῦς ἀντιμετωπίσεως μᾶς πραγματικότητος τὸσον πικρᾶς ἀλλὰ καὶ τὸσον ἐπιτακτικῆς καὶ μετὰ δικαίας ἀνακουφίσεως παρετήρησε τὸ γεγονός τοῦτο ὁ λαός, ὅστις ἐν μέσῳ τῆς σημερινῆς γενικῆς ἀκαταστασίας, εἶδε μετὰ πολλῶν ἐλπίδων τὸν ἐκ τῶν σπλάγγων του προσερχόμενον ἐφημεριακὸν Κλήρον ἔξαιρόμενον πράγματι εἰς τὸ ἦθος τῶν περιστάσεων καὶ μετὰ σπανίου εἰς τὴν ἐποχὴν μας θάρρους ἀνακρίνοντα τὰ καθ' ἑαυτὸν καὶ τὸ ἔργον του.

Δικαιοῦται δὲ καὶ ὁ Κλήρος αὐτὸς νὰ σεμνύνεται διὰ τὴν ἀνωτέραν καὶ ἀξίαν τῆς ἀποστολῆς του ἀτμόσφαιραν, ἐν ἣ ἐπὶ τετραήμερον συνεσκέφθη διὰ τὰ καθ' ἑαυτὸν. Διατί νὰ μὴ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν; Σχεδὸν οὐδεὶς ἀνέμενεν ὅτι δὲν θὰ ἐπελαμβάνετο τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὁ πενόμενος ἐν πολλοῖς καὶ γυμνητεύων Ἑλληνικὸς Κλήρος ἵνα διακηρῦξῃ τὰ ἀπαράγραπτα δικαιώματα, αἵτινα καὶ τὰ μέλη αὐτοῦ ἔχουσιν ἐπὶ τῆς ζωῆς. Ἐν τούτοις, πρὸς εὐχάριστον ἐκπληξιν πάντων, οὐδόλως κατὰ τὸ Συνέδριον τοῦτο ἐθίγη ἡ οικονομικὴ πλευρά, καίτοι εἶναι γνωστὴ αἱ συνθῆκαι ὑφ' αἷς διαβιοῖ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Συνέδριον σκοποῦν εἶχε τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς πραγματικότητος τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς, τὸ γεγονός δ' ἀκριβῶς ὅτι οἱ ἐφημέριοι τῆς πρώτης ἐπαρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τόσον πανηγυρικῇ συνάξει ἠττολήθησαν ἐπὶ πραγμάτων, αἵτινα θὰ ἔπρεπε, κατὰ τινὰς, νὰ εἶναι ἤδη γνωστά, ἐδέχθη-

σαν δὲ διὰ τῶν ἀποφάσεων των νὰ ὁμολογήσωσι τὰς ἐπὶ τῶν «γνωστῶν» τούτων παρατηρούμενας ἐλλείψεις καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ἄλλοῦ μὲν τὴν ἐνίσχυσιν, ἄλλοῦ δὲ καὶ τὴν ἀνιστηρότητα τῆς προϊσταμένης των Ἀρχῆς διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων, καὶ μόνον τοῦτο τὸ γεγονός μετατρέπεται εἰς βιθεῖα εἶναι ἡ θλίψις διὰ τὴν παρατηρουμένην κατάστασιν καὶ πόσον εἰλικρινῆς ὑπῆρξεν ἡ διάθεσις διὰ τὴν θεραπείαν αὐτῆς.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ προστεθῆ ἀκόμη ἡ ἀσθηρότης—περοβολικὴ ἴσως ἐν πολλοῖς—μεθ' ἧς καὶ οἱ ἀγορευταὶ εἰς τὰς εἰσηγήσεις των καὶ τὸ Συνέδριον ὁλόκληρον εἰς τὰς ἀποφάσεις του ἀντιμετώπισαν τὴν εὐθύνην τῶν ἐφημεριῶν, τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ των δηλονότι, ἀνευ οὐδεμιᾶς προσφυγῆς εἰς τὰ ἀναμφισβήτητα ἐλαφρυντικά, αἵτινα, κατ' ἄλλους, θὰ ἠδύνυντο νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος τοῦ τμήματος τούτου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Χαρακτηριστικὸν καὶ τοῦτο τῆς βαθυτέρας ἐκείνης πίστεως ἐπὶ τὴν ἱερότητα τῆς ἀποστολῆς τῶν ποιμένων τοῦ λαοῦ, ἧτις καὶ ἐπιφορτίζει αὐτοὺς δ' εὐθυνῶν, εἰς τὴν παραμέλησιν τῶν ὁποίων μία γνη ἰως ἱερατικὴ συνείδησις οὐδὲν δύναται νὰ εὖρη ἐλαφρυντικόν, διότι πρὸ αὐτῆς ὀφείλει νὰ ἔχη πάντοτε τὸ Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, «τὸ ποτήριον» καὶ «τὸ βάπτισμα» Ἐκείνου ὑποχρεωμένη νὰ συμμερισθῆ.

Τὸ πρῶτον δι' ἐκάστην ἀναμορφωτικὴν κίνησιν βῆμα εἶναι ἡ ἔρευνα καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς πραγματικότητος. Ὄταν ἡ πραγματικότης ἀφορᾷ εἰς ἡμᾶς αὐτούς, τότε ἀκριβῶς χροιάζεται περισσότερος ἡρωϊσμός εἰς τὴν ἀντιμετώπισίν της, ὁ δὲ λόγος, δι' ὃν συνήθως οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου δὲν κατορθοῦσι τὴν βελτίωσιν τῶν εἰς χεῖρας των παραλυομένων ἔργων εἶναι τὸ ὅτι δὲν ἔχουσι τὸν ἡρωϊσμόν τοῦτον τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν σφαλμάτων των καὶ ζητοῦσι πάντοτε νὰ εὕρωσιν ἐκτὸς ἑαυτῶν τὰς ἀφορμὰς καὶ τὰς αἰτίας τῆς ἀποτυχίας των. Οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀκολουθήσωσι τὴν ὁδὸν ταύτην. Καίτοι γνωρίζουσιν ὅτι καὶ ἐκτὸς ἑαυτῶν ὑπάρχουσι πολλοὶ παράγοντες συντελέσαντες εἰς τὴν σημε-

ρινήν κατάστασιν, προτιμῶσι νὰ ἴδωσι τὴν ἰδικὴν των εὐθύνην, καθ' ἑαυτήν. Γνωρίζουσιν ὅτι ἡ εὐθύνη των εἶναι μεγίστη ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, χάριν τοῦ ὁποίου ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς καὶ ἔχουσι τὴν πεποίθησιν ὅτι εὐθιαρῶς ἀντιμετωπίζοντες τὴν ἰδικὴν των εὐθύνην δύνανται ν' ἀσκήσωσιν ἔπειτα καὶ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔχουσι τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄψεων καὶ σκοπιῶν καὶ ἐπὶ πᾶσιν τὴν δυνάμιν τοῦ ἐχθροῦ». Ἀντιμετωπίζοντες τὴν ἀλήθειαν οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας δὲν φοβοῦνται τὸ φῶς τῆς, ἔχουσι ἀπόλυτον βεβαιότητα ἐπὶ τὴν δυνάμιν τῆς, ἀφ' οὗ Αὐτὸς ὁ Θεὸς τῆς Ἐκκλησίας Ἰδρυτῆς εἶπε, «γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς».

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΝ

Εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Θεσοῦτου παροικίας ἡμῶν, ἰδίως εἰς τὰ ὄρεινὰ μέρη, ἐπὶ τῆς Πίνδου, ὑπάρχει ἀρκετὸς ἀριθμὸς ἱερῶν ναῶν μονῶν, ἐνοριακῶν καὶ παρεκκλησιῶν, — κτίσματα ἀπκντα κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἰς αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν. Τῶν πλείστων τούτων ἐδημοσίευσεν ἀτελεῖ περιγραφὴν¹.

Κατὰ τὰς περιουσίας ἡμῶν καὶ ἐπισκέψεις τῶν ναῶν τούτων, προκειμένου περὶ τῆς εἰκόνας τῆς ἁγίας Τριάδος, παρατηρήσαμεν πολλαχοῦ εἴτε ἐν τοιχογραφίαις εἴτε ἐν φορηταῖς εἰκόσιν, ὅτι αὕτη εἰκονίζεται συμβολικῶς διὰ τριῶν Ἀγγέλων καθημένων περὶ τραπέζης μετὰ ἐδεσμάτων, οὗ ἐνθεν καὶ ἐθεν διακονοῦσι γηραιὸς τις ἐξ ἐνδὸς καὶ γραιὸς ἐξ ἐτέρου, ἕτινα πρόσωπα εἰκονίζουσι τὸν Ἀβραάμ καὶ τὴν Σάρραν, ἥτοι ἡ παράστασις εἶναι ἐκ τῆς ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ διηγήσεως «Ὡφθη δὲ αὐτῷ ὁ Θεὸς πρὸς τῆ δρυὶ τῆ Μαμβρῆ καθημένου αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ μεσημερίας, ἀναβλέψας δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδε καὶ ἰδοὺ τρεῖς ἄνδρες εἰστήκεσαν... καὶ ἔσπευσεν Ἀβραάμ πρὸς Σάρραν καὶ εἶπεν αὐτῇ σπεῦσον καὶ φύρασον τρία μέτρα σιμιδάλεως καὶ ποίησον ἐγκρυφίας... ἔλαβε δὲ βούτυρον καὶ γάλα καὶ τὸ μισχάριον καὶ παρέθηκεν αὐτεῖ; καὶ ἔφαγον» (Γεν. ΙΗ' 1-10). Ψάλλει δὲ καὶ ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία διὰ τοῦ ἐν ἁγίαις Ἀνδρέου τοῦ Κρήτης: «Ὁ Ἀβραάμ δι' ἀρετῆς καὶ φιλοξενίας τὴν Τριάδα ὑπεδέξατο ἀγγελικῶς ἐνδημήσασαν» (Τροπάριον Δ' ὠδῆς Κανόνος Δ' τῆς Τυροφάγου ἐν Τριφδίῳ). Τελευταίαν δὲ χρονολογίαν ταιαύτης παραστάσεως εἰς φορητὴν εἰκόνα παρατηρήσαμεν ἔτους 1758 ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ ἁγίας Τριάδος Σκλαταίνης.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἦδη ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς ἡ παράστασις τῆς ἁγίας Τριάδος πανταχοῦ εἰκονίζεται διὰ δύο προσώπων, ἐνδὸς γηραιοῦ διὰ τὸν Πατέρα καὶ

1. Ποβλ. Αἱ ἱεραὶ μοναὶ Πίνδου Ἀθ. 1929 ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Θεολογίας».

νεωτέρου ἀνδρὸς διὰ τὸν Υἱόν, τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα κατὰ τὸ γραφικὸν διὰ περιστεράς (Μάρκ. Α' 10). Ἀναμφιβόλως ἡ παράστασις αὕτη, ἡ προσωποποιήσις δῆλον ὅτι τοῦ Πατρὸς, δὲν συμφωνεῖ μετὰ πολλὰς Γραφικὰς βῆσεις καὶ ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης «Θεὸν οὐδεὶς τεθέαται: πρόσωπε» (Α' Ἰω. Δ' 12) καὶ κατὰ τὴν βῆσιν τοῦ Σωτῆρος φωνῆ μόνον ἠκούσθη ἐξ οὐρανῶν (Ματθ. Γ' 16), κατὰ δὲ τὴν μετκμρφωσιν ἐγένετο «νεφέλη», ἐξ ἧς φωνῆ ἠκούσθη (Λουκ. Θ. 36). Ἐκ δὲ τῆς Παλαιᾶς «οὐ δυνήσει ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου, οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ ἄθρωπος τὸ πρόσωπόν μου καὶ ζήσεται... καὶ σκεπάσω τῇ χειρὶ μου ἐπὶ σὲ ἔω; ἀνπαρέλθω καὶ ἀφελῶ τὴν χεῖρα καὶ τότε ὄψει τὰ ὀπίσω μου τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὀφθήσεται σοι» (Ἐξ. ΑΓ' 20). Ἀλλαχοῦ δὲ ὁ Θεὸς ἐμφανίζεται ὡς νεφέλη «ἰδοὺ ἐγὼ παραγίνομαι πρὸς σὲ ἐν σύλω νεφέλης» (Ἐξ. ΙΘ' 9) καὶ ἀλλαχοῦ ὡς πῦρ «τὸ ὄρος τὸ Σινὰ ἐκαπνίζετο ὄλον διὰ τὸ καταβεβηκέναι ἐπ' αὐτὸ τὸν Θεὸν ἐν πυρὶ» (ΙΘ' 18). Ἐνεκεν τούτων ἡ παράστασις τῆς ἁγίας Τριάδος διὰ προσώπων ἀπεφεύγετο ὡς ἐναντία τῆς ἁγίας Γραφῆς, οὐχὶ ὁμοῦς ἐνιαίως καὶ σταθερῶς. Διότι, ἐνῶ εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν Ἀγραφῶν τὴν Τριαδικὴν παράστασιν ἀπαντῶμεν ἀγγελικῶς πανταχοῦ, ἀλλαχοῦ ὁμοῦς κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν τῶν παρελθόντων αἰῶνων ἡ Τριάς εἰκονίζετο προσωπικῶς¹.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς τὰ Ἅγραφα κατὰ τοὺς μετὰ τῆ ἄλωσιν αἰῶνας ἠκμασαν τὰ γράμματα διὰ τῆς περιφήμου τῶν Βραγγιανῶν Σχολῆς ἐνθα ἐδίδαξαν καὶ ἐμαθῆτευσαν οἱ Εὐγένιος Γιαννούλης, Ἀναστάσιος Γόρδιος, Σέργιος Μακραῖος, Ἰωσήφ καὶ Μιχταῖος εἰ ἐκ Φουρᾶ καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ αἱ εἰκαστικαὶ τέχναι ζωγραφικῆς, ξυλογλυπτικῆς, ἀρχιτεκτονικῆς, μεταλλουργικῆς δὲν ὑστέρησαν, ἀφοῦ Ἰωδὸς ὁ τῆς Ῥωσσίας Πατριάρχης γράφων πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν ἐζήτηε νὰ σταλῶσιν εἰς τὴν Ῥωσσίαν ζωγράφοι ἀπὸ τὰ «δυσπρόσιτα Ἅγραφα»². Ὑπῆρχε λοιπὸν ἐπίγνωσις τῆς τέχνης καὶ ἐνσυνείδητος παραστατικὴ παράδοσις αὐτῆς.

Ἄλλὰ καὶ οἱ προσωπικῶς εἰκονίζοντες τὴν Ἅγιαν Τριάδα εἶχον καὶ οὗτοι ἔρεισμα ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς: «ἐθεώρουν ἔως ὅτου οἱ θρόνοι ἐτέθησαν καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθητο» κατὰ τὸ ἐνὺπνιον τοῦ προφήτου Δανιὴλ (Ζ' 9) καὶ ἀλλαχοῦ «Ἔιδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὕψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου..... καὶ τὸν βασιλέα Κύριον Σαβαώθ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου» (Ἦσ. ΣΤ')³.

Πάντως ὁμοῦς μετὰ τῆς ἀγγελικῆς καὶ προσωπικῆς Τριαδικῆς παραστάσεως ἡ πρώτη ἀναμφιβόλως συζῆσει μετὰ τὸ ὄλον περὶ Θεοῦ Πατρὸς δόγμα τῆς Ἐκκλησίας. Λέγεται δὲ ὅτι ἡ προσωπικὴ παράστασις τῆς

1. Ποβλ. εἰκονογραφίαν ἰς αἰῶνος ἐν Ἐγκυκλ. Λεξ. Ἐλευθεροφουδικῆ τὸμ. 5 σελ. 381.

2. Ποβλ. Κ Δελικάνη Πατρ. Ἐγγραφα Γ' σελ. 35.

3. Ποβλ. καὶ Νικοδήμου Ἀγιορείτου Πηδάλιον Ἀθ. 1908, ὑποσ. σελ. 311.

Τριάδος προήλθεν ἐκ τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπεδοκίμασθη συνοδικῶς εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους. Ἄξια προσοχῆς εἶναι περικοπὴ τις σχετικῆ τοῦ γνωστοῦ ἱστορικοῦ Σεργίου Μακραίου.

Ὁὗτος ἀναγράφει διὰ τὸ γνωστὸν ζήτημα τὸ ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἀναφανέν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος τῶν Κολυβάδων, ὅτι ὁ ἀσκητὴς καὶ δ. δάσκαλος Βησσαρίων μετέβη ἐξ Ἀγίου Ὄρους εἰς Κων/πολιν καὶ ἀνέπτυξε τῆ παναγιωτάτῃ Οἰκουμ. Πατριάρχῃ Σωφρόνῳ τὰς γνώμης τῶν ἀντιφερομένων ἕως 1780, ἔστις «ἐπιτιμίοις ὑπέβαλεν ἕν μὴ παύσωνται». Ἀμέσως δὲ συνεχίζει «Νεωτερικὸν δὲ τὸ ἐφεύρημα καὶ ξένην καὶ ἀπαράδεκτον τῇ ἀποστολικῇ καὶ καθολικῇ ὀρθοδόξῃ ἐκκλησίᾳ συνοδῶς ἀπεφάνετο καὶ τὴν εἰκόνα τὴν λεγομένην τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἐκ γὰρ τῶν Λατίνων παρεσέδω τῇ Ὀρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ¹».

Καὶ ἡ Ζ' Οἰκουμ. Σύνοδος ἡ ἐν Νικαίᾳ (783) ἡ τὴν τιμητικὴν προσκύνῃσιν τῶν ἁγίων Εἰκόνων καθορίσασα ἐν τῇ Ζ' πράξει ὡς ἑξῆς Ὀρον ἐξέδωκεν «Ὁρίζομεν σὺν ἀκριβεῖα καὶ πάσῃ καὶ ἐμμελεῖα παραπλησίως τῇ τύπῃ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀνατίθεσθαι τὰς σεπτὰς καὶ Ἁγίας Εἰκόνας... τῆς τε τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Εἰκόνας καὶ τῆς ἁγράντου Δεσποίνης ἡμῶν τῆς Ἁγίας Θεοτόκου τιμίων τε Ἀγγέλων καὶ πάντων Ἀγίων»². Οὐδόλως δὲ ὁμιλεῖ περὶ εἰκόνας τῆς Ἁγίας Τριάδος εἰμὴ μόνον περὶ τῶν Εἰκόνων τοῦ Σταυροῦ, τῆς Θεοτόκου, τῶν Ἀγγέλων καὶ τῶν Ἀγίων. Περιέλαβε δὲ καὶ τοὺς Ἀγγέλους διότι πολλάκις αἰσθητῶς ἐφάνησαν περιγραπτοὶ ὄντες καὶ λεπτοσώματοι κατὰ τοὺς Πατέρας. Τοῦναντίον ὀρίζει περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος «ὅτι ἡ φύσις τῆς Ἁγίας Τριάδος ὡς ἀνείδεος καὶ ἀόρατος οὐκ εἰκονίζεται»³.

Ὁ δὲ Νικήτας Ἀκομινάτος ὁ Χωνιάτης γράφων περὶ τῆς αἰρέσεως τῶν Ἀρμενίων σὺν ἄλλοις ἀναφέρει «καὶ εἰκόνας ἀνόμως κατασκευάζουσι τῶν μὴ σαρκωθεισῶν τῷ Χριστῷ δύο ὑποστάσεων τῆς μικραίας Τριάδος φημι τοῦ Πατρὸς καὶ Ἀγίου Πνεύματος, αἱ γὰρ εἰκόνες ὄρατων καὶ περιγραπτῶν σωμάτων εἰσίν. Οὐ μὴν τῶν ἀκατανοήτων καὶ ἀοράτων»⁴. Ὅπερ σημαίνει ὅτι μέχρι τέλους τοῦ 12ου αἰῶνος καὶ ἀρχὰς τοῦ 13', ὅτε ἤκημασεν ὁ Νικήτας, ἡ προσωπικὴ παράστασις τῆς Ἁγίας Τριάδος ἦτο ἄγνωστος ἐν τῇ Ὀρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ.

Καίτοι δὲ ἀνωτέρω ὁ Μακρῆος ὡς ἄνω ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ προσωπικὴ παράστασις τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐκ τῶν Λατίνων προήλθεν, ἐν τούτοις ὁ Πάππας Γρηγόριος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν Ἰσχυρον ἐπιστολῇ λέγει ὅτι δὲν ἱστοροῦμεν τὸν Πατέρα⁵.

1. Πρὸβλ. ἐν Κ. Ν. Σάθα Μεσ. βιβλ. Γ' Βενετία 1872 σελ. 317.

2. Πρὸβλ. Σπ. Μίλια Συλλογὴ κ.τ.λ. Βενετία 1745 Β' σελ. 820.

3. Πράξεις δ' ε', σ', ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 830 ἑξῆς.

4. Πρὸβλ. Θεολογία, τεύχος ΑΖ' σελ. 54.

5. Πρὸβλ. Μίλια ἐνθ. ἀνωτ. Β' σελ. 712).

Ἄξιον προσοχῆς εἶναι ὅτι καὶ Ἱερεμίας δ Β' ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης γράφων πρὸς τοὺς ἐν Τυβίγγῃ οὐδαμοῦ ἀναφέρει εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν σχέσει πρὸς τὴν προσκύνῃσιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων «Ἐπειτα δὲ καὶ τὴν Εἰκόνα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἱπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν Ἀγίων προσκυνούμεν καὶ τιμῶμεν καὶ ἀσπαζόμεθα καὶ μὴν τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων ὡς ὤφθησαν ἐν τοῖς τῶν τε προπατόρων καὶ τῶν προφητῶν. Ἰστοροῦμεν δὲ καὶ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα ὡς ὤφθη ἐν εἰδει περιστερᾶς», οὐδαμοῦ ὁμιλῶν περὶ ἱστορήσεως τοῦ Πατρὸς¹.

Μακρὰν μένοντες τῶν πνευματικῶν κέντρων δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν ἄλλο τι νὰ ἐκθέσωμεν, δίδομεν ἀπλῶς γνώμην ἵνα ἐξετασθῇ παρὰ τῶν ἐπαϊόντων εἰς ποῖα μέρη ἐπεκράτει ἡ δι' Ἀγγέλων παράστασις καὶ ποῦ αἱ διὰ προσώπων, ποῖα παράστασις εἶναι ἀρχαιότερα, καὶ ἀπὸ πότε ἐγενικεθῆ ἡ διὰ προσώπων παράστασις, νὰ ἐξετασθῇ προσέτι ἐκ τοῦ Ἀρχιελοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχελοῦ καὶ διευκρινισθῶσι τὰ ὑπὸ τοῦ Μακρῆος γραφόμενα, ὅτι συνοδικῶς ὁ Πατριάρχης Σωφρόνιος ἀπεδοκίμασε τὴν προσωπικὴν, ὡς ὑποτίθεται, παράστασις. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τὸ πλοῦσιον βυζαντινὸν Μουσεῖον τὰ μάλιστα θὰ συμβάλῃ εἰς τοῦτο. Προσοχῆς ἄξιον εἶναι ὅτι ἐν τῇ περιφερειᾷ Ἀγρᾶφων καὶ οἱ Ἅγιοι Γεώργιος καὶ Δημήτριος πανταχοῦ εἰκονίζονται ἀνιπποὶ φαίνεται μεταγενεστέρα ἢ ἔφιππος αὐτῶν ἐμφάνισις.

Καὶ ἕτερόν τι παρατήρησα περιοδεύων.

Οὐδαμοῦ ἐν ἀρχαίοις ναοῖς μονῶν ἢ χωριῶν θὰ εἶρη τις πρὸς τῆς ἁγίας τραπέζης τὸν Ἐσταυρωμένον. Συνήθως αἱ ἅγια τραπέζαι εἶναι κυκλικαὶ ἐλεύθεραι γύρωθεν.

Ἡ παράστασις τοῦ ἡρτημένου ἀπὸ Σταυροῦ σώματος τοῦ Κυρίου μὲ τεταμένας τὰς χεῖρας εἰς τὰς κεραίας τοῦ Σταυροῦ ἀπεφεύγετο ὡς παρομοιάζουσα μὲ τὰ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας ἀνάγλυφα. Ὁ Κύριος ἐξωγραφίζετο ἐπὶ εἰκόνας φορητῆς ἐπὶ Σταυροῦ ἐν μέσῳ τῶν δύο ληστῶν, κάτωθεν δὲ ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ ἡγαπημένος μαθητὴς καὶ οἱ δορυφοροῦντες στρατιῶται. Νομίσας ὅτι ἦτο τοῦτο παράλειψις διέταξα ἀπανταχοῦ τὴν κατασκευὴν καὶ τοποθέτησιν πρὸς τῆς ἁγίας τραπέζης τοῦ Ἐσταυρωμένου, μὴ ἀντιληφθεὶς ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο παράλειψις, ἀλλὰ παράδοσις. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι δὲν ἐγένετο καὶ ἕξοδος τοῦ Ἐσταυρωμένου κατὰ τὸν Ὀρθρον τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς τοῦτο τὸ πρῶτον ἐγένετο τὸ 1864 ἔτος ἐπὶ πατριάρχου Σωφρόνιου ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ καὶ μεταγενεστέρως διεδόθη καὶ εἰς τὰς πόλεις, ἐν ᾧ εἰς τὰς ἀρχαίας μονὰς τοιαύτη ἕξοδος καὶ μέχρι σήμερον δὲν γίνεται, ὡς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει².

1. Πρὸβλ. Μ. Ι. Γεδεῶν Κανονικαὶ Διατάξεις ἐν τ. Β' Κων/πολεὶ 1889 σελ. 332.

2. Πρὸβλ. Τυπικὸν Ἀθ. 1921 ὑποσ. σελ. 404.

Προσέτι είναι γνωστόν ότι εἰς τὸς ναοὺς τῆς μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐποχῆς καὶ ὁ Ἄμβων εἶναι σπά- νιος. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι καὶ ἔθιμόν τι ὅπερ παρουσιάζεται εἰς τὴν πεδινήν Θεσσαλίαν εἰς τὸ τμήμα τῆς Καργκουνιάς. Οἱ ἱερεῖς δὲν ἐφορτίζουσιν ὡς συνήθως ἕκαστος εἰς τὴν ὀνομαστικὴν του ἐφορτίην, ἀλλὰ φέρουσιν συνήθως ἅπαντες συλλήδῃ ὡς ἐφορτίην των τὴν ἐφορτίην τῆς Ὑπακταντῆς. Τοῦτο ἐπιχωριάζει λόγῳ τῆς ἐν τῇ ἐφορτίῃ ταύτῃ παρουσίας τοῦ πρεσβύ- του Συμεῖον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς λέξεως Ὑ-πακταντῆ.

Ἐν Καρδίτῃ

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων
ΙΕΖΕΚΙΑ

ΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Τὸ ποινικὸν δίκαιον.

[6]

Δύο ρήτορες ἠκούσθησαν προσεκτικῶς κατὰ τὴν ἐνδεκάτην συνεδρίαν τοῦ συνεδρίου τῆς Στοκχόλμης. Ὁ πρῶτος ἦτο ὁ διδάκτωρ Hastings H. Hart, ἀμερικανὸς ἀσπαστὸρ, εἰδικὸς ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς ἀγωγῆς τῶν φυλακισμένων, ἐπισκεφθεὶς δὲ πολλὰ σω- φρονιστικὰ ἰδρύματα ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ. Παν- ταχοῦ παρατηρεῖται ἐπαινετὴ τάσις βελτιώσεως τῆς ζωῆς τῶν φυλακισμένων, ἀναγνωρίσεως εἰς αὐτοὺς ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ψυχιατρικῆς ἐξετάσεως τῶν ἐνόχων, ἀπομονώσεως τῶν ἀνωμάλων, ἰδρύσεως εἰδι- κῶν δικαστηρίων διὰ τοὺς νέους. Ὁ δεῦτερος ρήτωρ ἦτο ὁ πρόεδρος τοῦ Γερμανικοῦ Ἀρείου Πάγου, Walter Simons, ὁ ὅποδος προσεπάθησε ν' ἀπαντήσῃ εἰς δύο ἐρωτήματα: Ἐχει δικαίωμα τὸ κράτος νὰ τι- μωρῇ; Τίς ἢ ἀληθὴς φύσις τῆς δικαστικῆς ποινῆς;

α) Ἐχει δικαίωμα τὸ κράτος νὰ τιμωρῇ;—Κατ' ἀρχὰς ὁ Simons ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ «τῆς δικαστικῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς ποινῆς τῆς ἐξασκουμένης ὑπὸ τοῦ κράτους» καὶ τῶν ἐκτιθεμένων ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ τῇ καινῇ Διαθήκῃ (μοιχαλῆς, ληστῆς, ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία κλπ.). «Ἐάν —εἶπεν ὁ ἀγορητῆς— ἡ παλαιὰ καὶ ἡ καινὴ Διαθήκη ἀποδίδουσιν εἰ μόνον τὸν Θεὸν τὸ δικαίωμα τῆς ποι- νῆς, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ἕξαρσιν τῆς θέλας εὐ- σπλαγγχίας, συγχωρούσης τὸν μετανοοῦντα ἁμαρτω- λὸν καὶ ἐμφανιζομένης ὡς ὑπόδειγμα εἰς τὰς πρὸς τὸν πλησίον σχέσεις μας. Ὁ Ἰησοῦς προτρέπει ἡμᾶς εἰς τὴν τελείωσιν, καθὼς ὁ οὐράνιος Πατὴρ ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, ἔβρε- χει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους καὶ ζητεῖ νὰ συγχωρῶ- μεν «ἐβδόμημοντάκις ἑπτὰ». Τίνα θέσιν ἔχει πλησίον τῆς ἐντολῆς ταύτης ἡ ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ κρά- τος ποινή; Εἶνε ἄλλως γνωστὰί ἀσυνθήκαι, ὅφ' ἄς καταρτίζονται αἱ περὶ τῶν ποινῶν ἀποφάσεις, ἐνίοτε. Ὁ Τολστόη εἰς τὴν «Ἀνάστασιν» περιέγραψε τὸν τρόπον τῶν συζητήσεων ἐν τοῖς κακουργοδοτικαῖς καὶ τῆς ἐπιβολῆς τῶν ποινῶν. Συμφωνεῖ δὲ καὶ ὁ Γκάντι, οὐτινος αἱ ἰδέαι τῆς μὴ χρησιμοποιοῦσεως βίας καὶ τῆς μὴ ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ πονηροῦ ἀπο-

κλείουν τὴν ποινικὴν τιμωρίαν. Ὁ Δοστογιέσκι διε- πραγματεύθη ἐπίσης τὸ πρόβλημα τοῦτο εἰς τὸ γνω- στὸν ἔργον του «Ἐγκλημα καὶ τιμωρία», ὅπερ χαρα- κτηρίζει θαθεῖα γνώσις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἀλλ' αἱ ἰδέαι του εὐνοοῦν τὸ ποινικὸν σύστημα τὸ ἐφαρ- μοζόμενον ὑπὸ τοῦ κράτους. Ὁ Simons νομίζει, ὅτι ἐπὶ τῶν προβλημάτων τούτων ἡ Ἐκκλησία δίδει ἀπαντήσεις ἀμφιβόλους. Ἰδοὺ τί εἶπε σχετικῶς: «Ἦδη ἀπὸ τῆς νεότητός μου, ὅτε ἤρχισα ἐξασκῶν τὸ δικαστικὸν λειτουργημα, ἐμελέτησα ἐπὶ πολὺ τὸ ζήτημα, ἐάν ἡ χριστιανικὴ μου συνείδησις μοὶ ἐπέ- τρεπε νὰ εἶμαι κριτῆς τῶν σεαυμάτων τῶν ἀδελφῶν μου, ἀφοῦ θὰ ἔπρεπε νὰ ὁμολογήσω μετὰ τοῦ Go- the, ὅτι «δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ἐγκλημα, ὅπερ νὰ μὴ ἦμην ἰκανὸς νὰ διαπράξω». Πλὴν μεταίτιως ἐζήτησα τὸ φῶς εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλη- σίας, ἧς ἡ στάσις ἐναντι τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς ποινῆς ἦτο πάντοτε ἀμφιρέπουσα καὶ ἀντιφατικὴ. Τοῦτο δὲν εἶνε οὔτε ἀξιοκατάκριτον, οὔτε ἐκπληκτι- κόν. Τὸ ἐγκλημα καὶ ἡ ποινὴ εἶνε ἐννοιαὶ προσελ- θούσαι ἐκ τῶν νομικῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων, ἐνῶ ἡ θρησκεία καὶ ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἀποβλέ- πουσιν εἰς τὰς σχέσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ». Παρὰ τὰς ἰδέας του ὁμοῦς ταύτας, ὁ Si- mons δίδει τὴν ἐξῆς ὀρθὴν λύσιν: «Ἐάν ὁ Ἰησοῦς ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς ὀπαδοὺς του νὰ καταποιῶσι τοὺς κακοποιούντας αὐτοὺς, δὲν ἠθέλησε διὰ τοῦτου ν' ἀπαγορεύσῃ εἰς τὰς ἀρχὰς τὸ δικαίωμα τῆς προ- στασίας τῆς τάξεως τοῦ κράτους διὰ τῆς ἐπιβολῆς ποινῶν. Δὲν θέλει μὲν νὰ κρίνωμεν, καὶ ζητεῖ ν' ἀπο- φεύγωμεν τὸν δικαστὴν, ἀλλ' ὅμως πάντοτε ἀνεγνώρισε τὴν νομιμότητα τῶν δικαστηρίων, ὡς τοῦτο δηλοῦ- σαι καὶ ἐξ ὅσων ἐδίδαχεν εἰς τὰς παραβολὰς του, ἐνῶ ταῦτοχρόνως δὲν ἐξεδήλωσεν ἄμεσον τινα τάσιν διὰ τὸν ὀργανισμόν αὐτῶν. Καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῷ περιφύμῳ χωρίῳ τῆς ἐπιστολῆς πρὸς Ῥωμαίους (15'), θεωρεῖ τὸν ἔχοντα ἐξουσίαν διάκονον Θεοῦ εἰς τὸ ἀγαθόν, ἐκδικῶν «τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι»... Ἡ ἀποφῆς αὕτη συμβιβάζεται πλήρως πρὸς τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐχθρούς καὶ τῆς συγγνώμης πρὸς τοὺς ἀδίκους: αἱ δύο αὗται ἀρεταὶ ἀποκτῶσι πλήρη τὴν ἀξίαν των ἐν μέσῳ κοινωνίας ἐν ἧί θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἐχθρόν του καὶ νὰ τι- μωρήσῃ τὸν ἀδικούντα, ἀλλὰ παρατετεταται ταῦτην ἕνεκα τοῦ Ἰησοῦ».

β) Τίς ἢ ἀληθὴς φύσις τῆς νομικῆς ποινῆς;

Κατ' ἀρχὰς ὁ δὲ Simons ἀπέρριψε τὴν αἰτιοκρα- τικὴν θεωρίαν (determinisme), τὴν ἀρνούμενην τὴν εὐθύνην καὶ τὴν ἐνοχίην, συγχέουσιν δὲ τὴν ποινὴν τὴν ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου πρὸς τὰ ἀμυντικὰ μέτρα τὰ λαμβανόμενα κατὰ κινδυνώδους φρενήρους ἢ κατὰ ἐπιθετικῶν θηρίων. Πάντοτε ὑπῆρ- χον ἐν τῷ κόσμῳ οἱ ἀρνούμενοι τὴν ἐλευθερίαν. Καί- τοι δὲ, κατὰ τὰς ἀποφῆς τούτων, ἡ ἰδέα τῆς δικαίας ποινῆς μεία τὴν σημασίαν τῆς, ἐν τούτοις οὔτε ἡ περὶ προσωρισμοῦ διδασκαλία ἠμπόδισε τὸν Καλδῆνον νὰ δέχεται τὴν ἐπιβολὴν ποινῆς, οὔτε αἱ Μαρξικαὶ θεωρίαι ἀπέτρεψαν τὸν Λένιν νὰ τιμωρῇ. Εἶνε γνω- στὸν τὸ ἐπεισόδιον τοῦ στωϊκοῦ ἐκείνου φιλοσόφου,

στις συνέλαβε τὸν δούλον του κλέπτοντα· «Ἦμην προσηγορευμένος νὰ κλέψω», ἐδικαιολογήθη ὁ δούλος. Ἀλλὰ καὶ νὰ μαστιγωθῆς», προσέθηκεν ὁ φιλόσοφος ἐπὶ τῶν τῶν μαστιγιῶν του.

Ἡ μέθοδος τῆς ψυχαναλύσεως εἶνε μὲν ὀλιγωτέρον ἀποσπαστική, ἀλλὰ περισσότερον κινδυνιώδης διὰ τὴν ἀπαρτίαν δικαστικῆς ποινῆς. Ἐρευνᾷ τὴν γένεσιν τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως καὶ δεικνύει πῶς αὕτη ἐκτελεσθῆναι ἐξ ἀνάγκης ἐκ συνθέτων συμπτώσεων. «Ἡ ψυχανάλυσις—ἐξακολουθεῖ ὁ Simons—ἐμφανίζει ἐνώπιον ὧν ὀφθαλμῶν μου μέγαν κίνδυνον, τὸν τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ σφάλματος καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, καὶ τῆς μειώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε οὗτος νὰ εἶνε ἀπλῶς ἐν σύνθετον φυσικὸν φαινόμενον, εἰς ὃ δὲν θὰ ἠδύνατό τις νὰ καταλογίσῃ εὐθύνην τῶν πράξεών του. Ὅσακις, ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ἀκούω εἰδικόν τινα, κατὰ τὰς ἀπόψεις τῶν ψυχικῶν ἐπιστημῶν συνάγοντα τὸ συμπέρασμα περὶ τοῦ ἀνευθύνου ἐνός κατηγορουμένου, διαδλέπω τὸν κίνδυνον διὰ τὸ ποινικὸν δίκαιον· δικαιολογίαι προσαγόμεναι ὑπὲρ τοῦ ἀνευθύνου τῶν ἐμφανιζομένων ὡς ἀνωμάλων θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπεκταθῶσι καὶ ἐπὶ ἐγκληματικῶν πνευματικῶς υγιῶν, ἀλλ' ἐνεργούντων ὑπὸ περιστάσεις ἐξαιρετικὰς. Οὕτω θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν πλήρη κατάργησιν τῆς ὑπάρξεως εὐθύνης».

Ἡ κοινωνιολογικὴ αἰτιοκρατία ζητεῖ νὰ ἐρμηνεύσῃ κατ' ἄλλον τρόπον τὸ ἐγκλημα. Ἀπορρίπτει τὴν θεωρίαν τοῦ Lombroso περὶ ἐγκληματικῶν ἐκ γενετῆς, ἥτις εἶνε ἀπλῶς «σύγχρονος μορφὴ τῆς παλαιᾶς ἰδέας περὶ προορισμοῦ», καὶ θεωρεῖ τὴν ἐγκληματικὴν εἴτε ὡς ἀσθένειαν τοῦ κοινωνικοῦ οργανισμοῦ, καταπολεμητέαν διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν ἔρων τῆς ζωῆς, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Franz von Liszt, «ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ εἶνε ἡ καλύτερα ποινολογικὴ πολιτικὴ»· εἴτε ὡς φαινόμενον τῶν φυσικῶν εἰς τὸ κοινωνικὸν σῶμα, ὅσα καὶ τινες θάκιλλοι εἰς τὸ ἀνθρώπινον, οἵτινες καθίστανται ἐπικίνδυνοι ὅταν ἡ ἐνέργειά των περιορίζεται.

Κατὰ τῶν θεωριῶν τούτων ἐξανίστανται δύο σχολαί. Ἡ σύγχρονος σχολὴ καὶ ἀτομικιστικὴ ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὸν παιδαγωγικὸν χαρακτήρα τῆς ποινῆς. Ἡ ἀνθρωπιστικὴ καὶ χριστιανικὴ κίνησις, πρὸς τὴν ὁποίαν συνεδέθησαν τὰ ὀνόματα τοῦ Beccaria, τοῦ Howard, τῆς Ἐλισάβετ Fry, ἐζήτησε τὴν ἀντικατάστασιν τῶν σωματικῶν ποινῶν διὰ τῆς ἐπιβολῆς περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας, ἥτις, ἐκτός τοῦ παιδαγωγικοῦ χαρακτήρος τῆς, θὰ εἶχε καὶ τὴν σημασίαν τοῦ φόβου. «Πλὴν καὶ τὸ σύστημα τοῦτο στερεεῖται σκοποῦ». Ὁ μὲν περιορισμὸς, μετὰ τὴν ἀνευθύνωσιν, δὲν ἀποτελεῖ ἐγγύησιν βελτιώσεως τῶν ρεπόντων εἰς τὸ κακόν· ὁ δὲ φόβος δὲν ἐμποδίζει, ὅπως πολλοί, ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ χειμῶνος, παραβιάσασιν τὸν νόμον ἵνα ἐξαπαλίσωσι θερμὴν στρωμνὴν καὶ τακτικὸν γέφυμα. Ἡ στατιστικὴ τῶν ἐπαναπιπτόντων εἰς τὰ πλημμελήματα καταδικάζει τὸ σύστημα τοῦτο· εἶνε δὲ λίαν ψυχολογικὴ ἢ ἐπίσκοψις εἰς τὸ ἐξομολογητήριον, ἣν περιγράφει ὁ Dickens εἰς τὸ διήγημα «David Copperfield».

Ἐπίσης ἡ ἐξαγορὰ τοῦ περιορισμοῦ διὰ χρηματικῆς

ποινῆς δυνατὸν νὰ ἔχῃ πλεονέκτημά τι, «ἀλλ' ἡ ἰδέα ὅτι ποινὴ προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ ἀναγνωριζομένη ὡς δικαία ἐξαγοράζεται διὰ πληρωμῆς εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ κράτους, μοι φαίνεται ὅτι, καὶ ἀπὸ ἀπόψεως χριστιανικῆς, ἐγείρει ἀντιρρήσεις, διότι δὲν ἐκανοποιεῖ οὔτε τὴν δικαιοσύνην οὔτε τὴν εὐσπλαγχνίαν».

Ἡ δὲ λεγομένη κλασικὴ σχολὴ, ἀκολουθεῖ τὴν παλαιὰν θεωρίαν περὶ ποινῆς. Ἡ σχολὴ αὕτη δὲν λαμβάνει ὡς βάσιν τῶν θεωριῶν τῆς τὸν ὄραστον, ἀλλ' αὐτὴν ταύτην τὴν πράξιν. Ἡ ποινὴ σκοπεῖ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀνατραπέσεως νομίμου τάξεως· ὑποτάσσει τὴν θέλησιν τοῦ κακοποιοῦ εἰς τὴν θέλησιν τῆς κοινότητος, ἐναντίον τῆς ὁποίας ἐπηγέρθη, ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ στερηθῇ νομίμου ἀγαθοῦ—ἐλευθερίας, τιμῆς, παρουσίας, αὐτῆς τῆς ζωῆς διὰ νὰ ἐξυλιώσῃ τὸ διαπραχθὲν κατ' ἀγαθοῦ δικαίου, προστατευομένου ὑπὸ τοῦ νόμου. Ἡ βαρύτερη τῆς πράξεως εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ προσβληθέντος ἀγαθοῦ, ἢ βας ρύτης τῆς ποινῆς ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πράξεως.

Κατὰ τὴν κλασικὴν σχολὴν, «τῆς Θέμιδος τοῦς ὀφθαλμοῦς καλύπτει ταινία· εἶνε ἀπροσωπόληπτος· ἔχει ὡς κανόνα τὸ ἀξίωμα: «πράξις ἴση, ποινὴ ἴση». Τότε μόνον κρίνονται αἱ περιστάσεις αἵτινες ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ κακοποιοῦ, ὅταν τεθῶσιν ἐπὶ τῆς πλάστιγγος ἢ σοβαρότης πράξεως καὶ ποινῆς, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐντός τῶν ἐπιτρεπομένων ὑπὸ τοῦ νόμου ὁρίων. Ἐπομένως καὶ τοῦς ἐφήβους ἡ σχολὴ αὕτη θεωρεῖ ὑπευθύνους διὰ πᾶσαν παραβίαν τῆς νομίμου τάξεως καὶ μεταχειρίζεται αὐτοὺς ὡς ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους τὴν βούλησιν. Ἐξ ἑτέρου, προστατεύει τὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν κατὰ τῶν ὑπερβασιῶν τοῦ κράτους. Ἐν τῇ ἐποχῇ μας, αἱ ἀπεριόριστοι αὐταὶ ἐπεμβάσεις τοῦ κράτους δὲν φθείρουσι μόνον τὸ ποινικὸν δίκαιον, ἀλλὰ παρέχουσι τὴν εὐκαιρίαν εἰς κοινωνιολόγους καὶ ψυχολόγους νὰ ἐπιτίθενται σοβαρῶς κατὰ τῶν δικαιοματῶν καὶ τῶν ἐλευθεριῶν προσώπων, ἅτινα, συμφώνως πρὸς τὰς θεωρίας των, θὰ ἔκρινον ἐπικίνδυνα».

Ποῦ λοιπὸν ἐγκτεῖται ἡ ἀλήθεια; Ἡ ποινὴ ἔχει χαρακτῆρα ἀναπλαστικόν, παιδαγωγικόν, ἀτομικιστικόν, ἢ κυρίως ἐξίλαστικόν, κοινωνικόν, ρυθμιστικόν; Ὁ μὲν Προτεσταντισμὸς τάσσεται ὑπὲρ τοῦ ἀναπλαστικοῦ σκοποῦ τῆς ποινῆς, δέχεται ὅμως καὶ τὸν ρυθμιστικὸν αὐτῆς χαρακτήρα, συμφώνως πρὸς τὰ γραφόμενα ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου (Ρωμ. ιγ' 4), ὅτι ἡ ἐξουσία εἶνε Θεοῦ διάκονος εἰς τὸ ἀγαθόν καὶ «ἐκδικῶς τῷ τῷ κακῷ πράσσοντι». Ἡ δὲ λατινικὴ Ἐκκλησία δέχεται ὅτι τὸ ποινικὸν δίκαιον εἶναι πρωτίστως ἀναγκαιστικόν καὶ ἀκολουθῶς ἀναπλαστικόν· ἀποβλέπει κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν καὶ ἔπειτα εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἐνόχου. Ἐν τούτοις, εἶνε χριστιανικῶς ὁ λόγος τῆς Σόνιας πρὸς τὸν Ρασκόλνικωφ, ἐν τῇ γνωστῇ ἔργῳ τοῦ Δοστογιέβσκη: «Πρέπει νὰ δεχθῆς τὸν ἐξίλασμον, ἵνα δι' αὐτοῦ λυτρωθῆς».

Διὰ τὴν λύτρωσιν ἀπαιτεῖται σκληρὰ πάλη καὶ ἀδυσώπητος. Ἡ χάρις προσέρχεται ἐπίκουρος ἐν ᾧ ταυτοχρόνως διαφωτίζει τὴν φύσιν τοῦ κακοῦ διὰ

φωτὸς ὑπερκόσμιου, πηγάζοντος ἐξ «οὐρανοῦ καινοῦ», καὶ μετατρέπει τὸ σκότος εἰς μετάνοιαν, τὸν ἐξελασμὸν εἰς χάριν, τὴν ὑποδούλωσιν εἰς ἐλευθερίαν.

ΑΡΧΙΜ. ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΠΟΛΛΚΗΣ
Προστάμενος τοῦ ἐν Παρισίοις ὁρθοῦ. ἑλλ. ναοῦ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΑΜΒΩΝΑ

ΟΜΙΛΗΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ

23.

Φῶς Χριστοῦ

(Κυρ. Τυφλοῦ - 5 Ἰουνίου)

Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὁ φῶς
εἴη τοῦ κόσμου. (Ἰω. 1. 9)

Τὰ θαύματα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν ἐγένοντο εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε, οὐδ' ἀπέβλεπον εἰς μόνην τὴν εὐσεγεσίαν τῶν πασχόντων, οὐδ' εἶχον σκοπὸν τὴν πρόκλησιν κατατλήξεως καὶ θαυμασμοῦ. Διὰ τῶν θαυμάτων ὁ Κύριος ἐπίστου τὴν θεϊαν Αὐτοῦ διδασκαλίαν καὶ δὲν ὑπάρχει προᾶξις θιαυματουργικῆ ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Ἱστορίᾳ μὴ ἀποτελοῦσα καὶ τὴν ἀπόδειξιν μιᾶς ὑπερφυσικῆς διδασκαλίας. Τοιοῦτο καὶ τὸ θαῦμα τῆς θεραπείας τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ (Ἰω θ'. 1-31). Τὴν κλεῖδα τῆς διδασκαλίας, ἣν ἐπιθυμεῖ ἐπ' αὐτοῦ νὰ στηρίξῃ ὁ Κύριος, δίδουσιν αἱ προμνημονευθεῖσαι λέξεις.

Α'. — Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν» (Λουκ β 32) εἶχεν ὀνομάσει ὁ πρῶτος Συμεὼν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅτε 40θήμερον ἐδέχθη Αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος ὁ Σωτὴρ, «Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου—εἶπεν— ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς» (Ἰω η' 12). Τὸ φῶς χαρίζων εἰς τοὺς τυφλοὺς ὁ Χριστὸς ταύτην ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν ἐπεκύρου, «ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὁ φῶς εἰμι τοῦ κόσμου» (Αὐτόθ. θ'. 5). Κατ' αὐτὰς τοῦ σωτηρίου Πάθους τὰς παραμονάς «περιτατεῖτε—ἔλεγεν— ἔως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. Ἔως τὸ φῶς ἔχετε πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε». (Αὐτόθ. ιβ'. 35, 36). — «Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ» (Αὐτόθ. 46).

«Φῶς», λοιπόν, εἶναι διὰ τὸν κόσμον ὁ Χριστὸς «Φῶς» ἀποκαλύπτει τὴν ἀνημίαν τῆς ἀμαρτίας, τὴν φύσιν αὐτῆς καὶ τὰς συνεπείας. — Φῶς » ὑποδεικνύει τὸν τρόπον τῆς ἀταλλαγῆς ἀπὸ τοῦ κακοῦ. — «Φῶς» διανοίγει τὰ σκότη τοῦ ἀδήλου μέλλοντος καὶ πληροφοροῦν περὶ τῆς μελούσης νίκης τῶν ἐκλεκτῶν. — «Φῶς» λαμπρύνει τὴν ψυχὴν καὶ καθιστῶν αὐτὴν ἱκανὴν εἰς τὴν ἐνόρασιν τοῦ Ὑψίστου. — «Φῶς» ἀποδιώκει πᾶσαν πλάνην περὶ τὰ ὑψίστα προβλήματα τῶν μυστηρίων τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. — «Φῶς» διασκεδάζει τῶν βιωτικῶν μεριμῶν τὰ βαρύτερα νέφη. — «Φῶς» εἶναι ὁ Χριστὸς, ὅταν ἐμπνέῃ τὴν Πίστιν, «Φῶς» ἐκπέμπει, ὅταν ζητῇ τὴν Ἐλπίδα, «Φῶς» μεταδίδει, ὅταν ἐπιβάλλῃ τὴν Ἀγάπην.

«Υἱοὶ φωτὸς» ἀποβαίνουν οἱ ἀγαπῶντες τοῦτο

«τὸ φῶς» καὶ οἱ ἐρχόμενοι πρὸς αὐτό, χωρὶς κανένα δισταγμῶν

Β'. — Ἀλλά, καθὼς ὁ ἴδιος ὁ Σωτὴρ διεβεβαίωσε τὸν νυκτερινόν του μαθητὴν, «ἢ ἀπήσαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς» (Ἰω. γ' 19) Καὶ τοῦτο, διότι «ἦν ποιητὰ αὐτῶν τὰ ἔργα» καὶ «πᾶς ὁ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Αὐτόθ. 20).

Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἰσχύει ἔτι καὶ σήμερον, διὰ τοῦτο, δέ, παρ' ὅλα τὰ φῶτα τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ σκότος τῆς καχυποψίας, τῆς ἀβ-βαρότητος, τῆς ὀλομανίας, βασιλεύει ἀκόμη ἐν τῷ κόσμῳ. «Τὸ φῶς τοῦ κόσμου» ἀγνοεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν. Ἐκαστος προτιμᾷ τὸ σκότος, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει συνηθίσει. Τὸ φῶς τῆς ἀληθείας εἶναι ἐκτιφλωτικόν. Ἡ κεκαυτηριασμένη συνείδησις τῆς ἀμαρτωλῆς ἀνθρωπότητος δὲν ἀντέχει εἰς τὸ ἐλεγχθῆναι τῶν ἔργων αὐτῆς, «μισε τὸ φῶς».

Ἀκριβῶς ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ κεῖται τὸ μυστικόν τῆς «διαφθορᾶς». Ἡ ἔλλειψις εὐλικρινείας ἐν τῇ ἀντιμετωπίσει τῆς πραγματικότητος, ἡ δημιουργία γλυκέων εἰδώλων αὐταπάτης, τὸ σκότος τῆς προωδευμένης ἐπιστήμης, ἡ ἀχαλίνωτος πεποιθήσις ἐπὶ τὴν ἀνθρωπίνην παντοδυναμίαν, ἐμποδίζουσι τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἔλθωσι πρὸς τὸ φῶς «ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ αὐτῶν τὰ ἔργα».

Οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἶνε ἔτοιμοι νὰ εἴπωσι πάντοτε μετὰ τῶν Φωτισαίων τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου πρὸς πάντα ὁμιλοῦντα περὶ τοῦ φωτὸς τοῦ τοῦ Χριστοῦ, «σὺ διδάσκεις ἡμᾶς;» διότι ἔχουσι τὴν πεποιθήσιν εἰς τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀπατηλὴν ἀρετὴν τῶν! Ἀλλ' ὁ πιστὸς ὁ λαβὼν πείραν τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ «υἱὸς φωτὸς» γενόμενος, θὰ εἶναι ἔτοιμος εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ ἀπαντήσῃ: «Ἐν οἶδα ὅτι τυφλὸς ὢν ἀρετὴ βλέπω».

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, οἱ πιστοὶ, ἀντανακλῶντες τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ ἀποβαίνουν καὶ αὐτοὶ «φῶς τοῦ κόσμου» (Ματθ. ε'. 14) λάμπει καὶ ἀναγκάζει τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς αἴγλης του νὰ δοξάσωσιν ὄντως τὸν «Πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Αὐτόθ. 16).

«Σὺ τῶν ἐν σκότει τὸ φῶς τὸ ὑπέρολαμτρον», Κύριε, ἐξαπόστειλον τὸν φωτισμόν Σου ἐπὶ πάντας τοὺς «ἐν μετανοίᾳ» προσερχομένους καὶ ὀνομαζομένους παρὰ Σοῦ «τὸ φῶς». Σὺ ἐνίσχυσον καὶ τοὺς ἰδόντας τὸ «φῶς» τοῦ Εὐαγγελίου Σου νὰ λάμπωσιν ὄντως ὡς «λύχνοι καιόμενοι» ἐν τῷ κόσμῳ καὶ νὰ «μαρτυρῶσιν ἀξίως περὶ τοῦ φωτὸς».

E. F. M.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ὁ ἀγνὸς κηρὸς.

Ὁ σεβ. μητροπολίτης Λοῦμας κ. Βασίλειος δι' ἐγκυκλίον πρὸς τὸν κληρὸν καὶ τὸν λαὸν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ συνιστᾷ τὴν ἀποζητιστατικὴν χορὴν καθαρῶς κηρὸς μελίτσης ἐν τοῖς ναοῖς ἐκ λόγων οὐ μόνον θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἡθικῆς ἡθικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐθνικῆς οἰκονομίας. Διότι ἂν ἡ ἐκ παραδόσεως εὐ-

σέρνει και ενάφεια πρὸς τὰ ἱερά της Ἐκκλησίας ἡμῶν σεβίσματα δὲν ἐπιτόσημην τὴν χορηγοποιήσιν ἡμῶν ἐκ παλαιότητος καὶ ἀκαθάρτων λιποδῶν οἰσιῶν, ἀλλὰ κηρὸν ἄριστον εἰς συμβολισμὸν τῆς ἀριστερίας καὶ καθαρότητος τῆς ψυχῆς τοῦ προσκευαίου τοῦ χοστιανοῦ, ἡ χοῆσις τοῦ ἀνοιδεῖτον φησίζον ἐκ μελέσεως κηρὸν θὰ ὄψ ἐλήσῃ σημεριτικῶς καὶ τὴν ἐπιτοσημὴν ἡμῶν οἰσιῶν, ἐφ' ὅσον θὰ σφαιτελεῖται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μελισσοκομίας παρ' ἡμῶν, μελλοῦσαν καὶ τὴν ἀγορτικὴν τάξιν ἡμῶν τὰ σημεριτικῶν καὶ τὴν ἐξαγορτικὴν συναλλαγμάτων εἰς τὸ ἐξωποικικὸν καὶ παροικικὸν.

Εἰς πέντε γραμμὰς.

Τὸ τελευταῖον πολλοῦτον ἀποτοσημικὸν ἐγγλῆμα τῶν οἰμαδικῶν φόνων καὶ τῆς ἀποτοσημίας αὐτῶν ἀναγκάζει τὰ ἐπιτοσημικὰ τὸν λόγον ἐπὶ τὴν ἐπ' ἐσχάτων παρ' ἡμῶν τόσον περικλυθεῖσαν διὰ θείων ταύτην παροικιστήν. Τόσον κοινὸν ἀγγεῖμα τῶν ἐφημεριδῶν ἔχει καταστήσει ἡ τοιαύτη ἐγγλῆματολογία, ὥστε γὰ φαίνεται ὅτι κατὰ οἰσιῶδες λείπει ἀπὸ τὰ προηγουμένα ἄλλα, ὅσους αἱ στήλαι τῶν δὲν κοσμοῦνται ἐπὶ τῶν μωσῶν τῶν «ἡρώων» τῶν ἐγγλῆμάτων τούτων καὶ δὲν πλαισιοῦνται διὰ τοῦ ὀμοιωτοῦ τῶν τρωατικῶν μεγαλογοραμμάτων ἰτίλων, δι' ὧν προκαλεῖται ἡ προσοχὴ τῶν ἀναγνωστῶν. Ἀκριβῶς δ' εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην λεπτομέρειαν ἡ ψυχιατρικὴ επιστήμη διαγινώσκει ἐν τῶν κρηστικῶν αἰτίων τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τοῦ ἐγγλῆματος, ἡ δὲ ἐπὶ τῆς ψυχικῆς ὑγιεινῆς ἐπιτοσημίας τῆς ἐν Βιεννῇ ἀστυνοματικῆς ἐπιτοσημίας τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς κατὰ τὰς τελευταίας σχετικὰς συζητήσεις τῆς ἐξαγορτικῆς τὸν ἴσον ἀποκαλύπτει καὶ ἀπεριτοσημῶς ὡς «συνετοσημικὸν τοῦ ἐγγλῆματος». Ἄντι ἡ ἐν προηγουμένῳ μάλιστα θέσει δημοσίαις τῶν εἰζόντων τῶν φονῶν καὶ τῶν θημάτων τῶν καὶ ἡ ἀγιερωσις στήλων ὀλοζήσων καὶ ἐπὶ πολλὰς συνεχεῖς ἡμέρας εἰς τὴν ἀναγκαστὴν καὶ τῶν ἐλαχιστῶν καὶ ἀποτοσημικῶν λεπτομεριῶν φησίζον εἶνε γὰ ἀσφῶν ἐποβολὴν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὀλοζήσων ψυχιστῶν καὶ ἀποτοσημῶν καὶ γὰ προκαλεῖται τὴν αἰμῆσιν. Διὰ τοῦτο θὰ ἔπρεπε γὰ ἐπιβληθῆ ἰσοτοσημικῶς εἰς μὴ τὴν ἀστυνοματικὴν γὰ μὴ παρῆξιν εἰς τὸν ἴσον πληροτοσημίας τοῦ τῶν ἐγγλῆμάτων, εἰς δὲ τὸν ἴσον γὰ τὰ ἀναγκαστικῶν ὡς ἀπλήρ εἰδησῶν εἰς πέντε γραμμὰς τὸ πολεμ.

τρόπων ὀλοζήσιν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος Γρηγόριος.

— Ἐπιτοσημὸς τῆς Παιδείας καὶ τῶν ὀλοζευσμάτων ἐν τῇ νέα Κυβερνήσει Α. Παπαναστασίου ἀναλαβοῦσῃ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς προχθῆς (26 Μαῖοι) ὀλοζήσῃ ὁ κ. Περικλῆς Καραπάνος, ὅστις ἐπεσεκέθη χθῆς τὸν Μακ. Ἀρχιεπισκόπον συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἐπιτοσημοῦ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τοῦ Διευθυντοῦ τῶν ὀλοζευσμάτων τοῦ ἰδιαίτερου αὐτοῦ Γραμματέως.

— Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 13 τοῦ νόμου 5383 περὶ Ἐκκλ. Δικαστηρίων ἐξελέγησαν διὰ κλήρου ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὸ Πρωτοβάθμιον Δικαστήριον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πρώτου τῆ τάξει Συνοδικοῦ μέλους σεβ. Μητρ. Θεσσαλονίκης, οἱ ἐκ τῶν Συνοδικῶν μελῶν Μητροπολίται Ἰωαννίνων, Βελλᾶς καὶ Κοιότης, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, καὶ Γορτυνός καὶ Μεγαλοπόλεως. Συμφώνως δὲ τῷ ἄρθρῳ 14 τοῦ αὐτοῦ νόμου τὸ Δευτεροβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον ἀπετελέσθη ἐκ τῶν ὑπολοῖπων Συνοδικῶν μελῶν, ἦτοι ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ἐκ τῶν Συνοδ. μελῶν, σεβ. μητροπολιτῶν Μυτιλήνης, Φλωρίνης, Πλωμαρίου, Χαλκίδος, Καρυστίας καὶ Ἡλείας.

— Κατόπι προσφυγῆς τοῦ σεβ. μητροπολίτου Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας εἰς τὸ Ἐπιτοσημικὸν Παιδείας καὶ ὀλοζευσμάτων κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ΤΑΚΕ ὅπως μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς ὑπ' οὐτοῦ μισθοδοσίας τῶν ἐφημεριῶν εἴτοι λαμβάνωσι τὸν μισθὸν τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1930, μηδεμίαν ἐν τῷ μεταξὺ αὐξήσεως αὐτῶν ἐπιτροπομένης, τὸ ἔπιτοσημικὸν ἀπεφάνθη διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 22027 τῆς 14 Ἀπριλίου 1932 ἐγγράφου τοῦ πρὸς τὸ ΤΑΚΕ, ἀνακοινωθέντος κατὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅτι ἡ ὡς ἀνω ἀποφάσις τοῦ ΤΑΚΕ δὲν εὐσταθεῖ νόμῳ καὶ ὅτι τὰ κατὰ τοποῦς μητρ. συμβούλια δύνανται ἀναλόγως τῶν πόρων τῶν ναῶν ν' αὐξάνωσι τὴν μισθοδοσίαν τῶν ἐφημεριῶν τῶν λαμβανόντων μισθὸν κατώτερον τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου 5148 καθοριζομένης, μέχρι τῆς βάσεως αὐτοῦ.

— Τὴν παρελθούσαν Τετάρτην, τῆς Μεσοπεντηκοστῆς, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐχοροστάτησεν κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν ἐν τῷ ἐν Πειραιεὶ ἱ. ναφ τοῦ ἁγίου Βασιλείου, οὐκινος ὁ ἐφημέριος αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Σ. Μακρῆς ἤγε τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς χειροτονίας του. Ὁ Μακαριώτατος ἐδίδξε τὸ πολυπληθὲς ἐκκλησιαστικὸν ἐπὶ τῆς ἀναγνωσθείσης εὐαγγελικῆς περικοπῆς, προσέειπεν δὲ μετὰ τὴν θ. λειτουργίαν σεμνῶς καὶ συγκινητικῆς τελετῆς, παρισταμένων πολλῶν κληρικῶν τιμῶντων τὸ ἔργον τοῦ εορτάζοντος. Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην ὀμιλήσῃ καὶ αὐτῆς ὁ Μακαριώτατος καὶ ἐτόνησεν τὴν σημασίαν, ἡν γεγονότα τοιαῦτα ἔχουσι διὰ τὸν βίον τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεμνήσθη τῆς πρὸ τεσσαρακονταετίας καταστάσεως τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἐξάρσῃ τὴν ἐν τῇ διακονίᾳ τοῦ κηρύγματος τοῦ θεοῦ λόγου δράσιν τοῦ πατρὸς Μακρῆ, ἐξέφρασε δὲ τὴν χαρὰν καὶ τὴν πληρῆσιν πρὸς αὐτὸν εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἀκολούθως ὀμιλήσῃ ὁ αἰδ. Προσβύτερος Ἐμμανουὴλ Μυτιληναῖος λεπτομερῶς ἐκθέσας τὰ κατὰ τὸ διδακτικὸν καὶ ποιμαντικὸν ἔργον τοῦ εορτάζοντος καὶ εὐχαρίστων ἀναμνησθεῖς τῶν προόδων ὅς ἐν τῷ μεταξὺ ἐπετέλεσεν παρ' ἡμῶν μέχρι τῆς σήμερον τὸ θ. κηρυγμα καὶ ἡ κατήχησις ὡν πρώτος ἐργάτης ἐχορημάτισεν ὁ πατήρ Γ. Μακρῆς. Ἀπαντῶν ὁ αἰδ. Γ. Μακρῆς περιέγραψε τὰ κατέχοντα αὐτὸν ζωηρὰ συναισθήματα ἀρίστα παρα-

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συμφώνως τῷ 4ῳ ἄρθρῳ τοῦ νόμου 5408 περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου «περὶ ἰδρύσεως Ἱερατικῶν φροντιστηρίων», Ἀναπληρωτῆς τοῦ Μακ. Προέδρου ἐν τῷ Διοικητικῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτοσημίας ὀλοζήσῃ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰωαννίνων Σπυρίδων.

— Συμφώνως τῷ 20ῳ ἄρθρῳ τοῦ νόμου 5439 περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ἐνοριακοῦ νόμου πρόεδρος τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς προσφυγῆς κατ' ἀποφάσεων τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων περὶ ἀπολύσεως Ἐπι-

στήσας τὸ ἕφος τῆς εὐθύνης τῆς ιερατικῆς διακονίας. Μετὰ τὴν τελετὴν ἐπεσκέφθη κατ' οἶκον τὸν ἐφορτάζοντα ὁ Μακαριώτατος ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν παρισιάντων κληρικῶν.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

[Ἡ «Ἐκκλησία» ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἀναφέρει πᾶσαν νέαν ἔκδοσιν ἢ ἀντίτυπον ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν].

Κωνσταντίνου Καλλινίκου Μεγάλου Οἰκονομοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, Ὁ Ἱερός Ψαλτῆρ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ καὶ πράξει. Ἐκδοσις Β' ἀναθεωρηθεῖσα καὶ τριπλασιασθεῖσα. Ἀθήναι 1932.—Οὐδείς τῶν νεωτέρων μας θεολόγων ἐμελέτησε τὸν Ψαλτῆρα μεθ' ὅσης ἐπιμελείας, βαθύτητος καὶ ἀριετιότητος ἐσπούδασεν αὐτὸν οἰαίμεν, πατὴρ Κωνσταντῖνος Καλλνίκος, ἐπὶ δωδεκαεταίαν ὄλην ἐγκύλιον εἰς τὰ βῆθη καὶ τὰ πλάτη τῶν θησαυρῶν του. Ὡς μαρτυρεῖ ἡ γνωσθεῖσα καὶ ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης σειρά τῶν ψαλμῶν καὶ συγγραμμάτων. Τὸ ἀνά χειρὸς πονημὰ εἶνε ἡδὴ γνωστὸν ἐκ τῆς α' ἐκδόσεως του, νῦν οὖν διὼς ἐμφανίζεται πληρέστερον καὶ μᾶλλον ἐξαιρετικῶς, ἀποτελεῖ δὲ ψυχγωγικὸν ἀνάγνωσμα ἐκ τῶν σπανιωτάτων. Διότι—ἵνα ἀντιγράφομεν ἀτλῶς ὀλίγας ἐκ τοῦ προλόγου του γραμμῆς ἐν αὐτῷ θὰ ἴδῃ ὁ εὐσεβὴς ἀναγνώστης ὅποια πολυμερῆς καὶ παντοδαπὴ καὶ παντοκίχλος χρῆσις τοῦ ἱεροῦ Ψαλτῆρος ἐγένετο καὶ πῶς θεολόγοι ἀνεζητήσαν ἐν αὐτῷ σημεῖα τῶν διδασκαλιῶν των, ἀναχωρηταὶ διήλθον τὸν βίον τοὺς στίχους του ὑποβάλλοντες, ἐπιστήμονες ἐπέγραψαν δι' αὐτοῦ τὰς συγγραφὰς των, κατακτητὰ ἐξ αὐτοῦ ἠντήσαν τοὺς θουροῦς των, στρατιῶται δι' αὐτοῦ ἐνεθουσίασαν τοὺς στρατοὺς των, ποιητὰ καὶ ζωγράφοι ἐξ αὐτοῦ ἐνεπνεύσθησαν νομίσαντα, τάφοι, νοσοῦντες, σχολαὶ μὲ τὰ ρήματα του καθημερεύθησαν, μάρτυρες αὐτοῦ ἀπαγγέλλοντες ἀντιμετώπισαν τοὺς δαίμονας των, ψυχωροαγοῦντες, αὐτοῦ ψαλλίζοντες, ἔκλεισαν τοὺς ὀφθαλμοὺς των. Διότι ὁ Ψαλτῆρ εἶνε τὸ ἀφθάρτον καὶ αἰώνιον παλιμνηστον. ἐφ' οὗ θὰ ἀναγράψῃ τὸν βίον τῆς πάσα ψυχῆ. Ἐκ τοῦ ἀναγνώσματος αὐτοῦ, λίαν ἐπαγωγῶ καὶ ἐνδιαφέροντος, πᾶς χριστιανός, μάλιστα δὲ ὁ κληρικὸς, ὁ ἱεροκήρυξ καὶ ὁ θεολόγος ἀνελπεὶ πλήθος γνώσεων, ἀπὸ τῶν ὁποίων οὐκ ἀπολείπει ὁ ἴδιος καὶ σοφίζεται εἰς τὸ καὶ τοὺς ἄλλους καταρτίζειν καὶ φρονηματίζειν. Ἦν ἀπόκτησιν του συνιστῶμεν ἐκθύμιος.

Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν Ἀθηνᾶγορα. Τὸ Ἅγιον τάγμα τῶν ὁμοψύχων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ. Κηπολις 1932.—Ὁ σεβ. σ. ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς λέξεως ὁμοψυχος τῆς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐπισκόπων ἐν ταῖς ἐπιστολικαῖς προσφωνήσεσι συχνάκις χρησιμοποιουμένης, καὶ ἐκ τῆς φράσεως τοῦ Ἀντιοχείας Φιλογονίου «ἅγιον τάγμα τῶν ὁμοψύχων», ἐξακριβῶν ἐν τῇ λίαν ἐνδιαφερόσῃ ταύτῃ μελέτῃ, ὅτι ἴδιον μὲν τάγμα ὁμοψύχων «ἐν τῇ ἀρχαιότητι» δὲν ὑπῆρχεν ἀλλὰ τὸ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ γραφικὸν «ὁμοψυχος» χρησιμοποιούμενον «ὁμοψυχος» ἐγράφετο ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἱεραρχῶν ἐπὶ τῶν ὀρθοδόξων τὴν πίστιν, τῶν ὀρθοδόξως ὁμοδοξούντων, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν χριστολογικὴν ἀλήθειαν. Ἐντεῦθεν, κατὰ τὸν σ. ἡ λέξις ἀπέβη ἱερά, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἡ λέξις «ὁμοουσίως», ὡς συμβολίζουσα τὴν τελείαν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὡς ἀναδιδουσα τὸ θεϊκὸν ἄρωμα τῆς πλήρους ὁμοιοῦσας καὶ εἰρήνης πρὸς ἀλλήλους τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Τὸ προϊότυπον τοῦ θέματος τοῦ ἀκαμῆτου ἱστοριογράφου καὶ ἡ ὀξύνους διαπραγματεύσεις αὐτοῦ προκαλεῖ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον.

—Ἠγγέλθη πρὸ τίνος ὅτι ἐπίκειται ἡ ἔκδοσις συγγραφῆς τοῦ σεβ. μητροπολίτου Παραμυθίας κ. Ἀθηνᾶγορα δι' ἧς λυεταὶ τὸ πρόβλημα τοῦ συγγραφῆς τῶν εἰς Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην ἀποδιδόμενων συγγραμμάτων. Τὸ ἔργον ἀναμένεται μετ' εὐνοήτου ἐνδιαφέροντος.

Πλάτωνος Ν. Στοικίδου, Ἐγκόλιον χριστιανῶν, ἢτοι σύντομος ἐρμηνεῖα τῶν τελουμένων ἐπ' ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τοῦ λειτουργούντος ἱερέως κατὰ τὰς ἱερὰς τελετὰς τῆς κοινῆς ἡμῶν λατρείας. Βόλος 1932.

«Ρωμανὸς ὁ Μελωδός».—Ὑπὸ τὸν τίτλον τούτον ἠρξασατο ἀπὸ τοῦ ἱσταμένου μηνὸς ἐκδιδόμενον ἐν Παρισίοις

μηναῖον θεησκευτικὸν περιοδικὸν προνοίας μὲν τοῦ πανοσῶχρου τῆς ἐν Παρισίοις ὀρθοδόξου ἐλληνικῆς ἐκκλησίας κ. Ἀθηνᾶδορον Παραδείση, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν δὲ καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ σεβ. μητροπολίτου πρ. Λεοντοπόλεως κ. Σωφρονίου. Τὸ περιοδικόν, ἐξασφάλισαν ἡδὴ ὡς ἰδιοκτησίαν του ἴδιον τοπογραφεῖον περιμνή τοῦ ἴδρου τοῦ του, ὀνομασθῆ διὰ τοῦ ὀνοματος τοῦ Ρωμανοῦ «διὰ τὰ γνωσθῆ εἰς πάντα τὰ χριστιανικὰ στρώματα ὁ ἀγνωστος γίγας τοῦ λόγου καὶ διὰ τὰ ἐξαιρετικῶς τὰ κατ' αὐτὸν βαθύτερον καὶ ἐπιμελέστερον». Τὸ πρῶτον τεῦχος περιέχει πρὸς τοὺς λόγους καὶ τοὺς αἰτίους τῆς ἰδρύσεως τοῦ περιοδικοῦ ἄρθρα περὶ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, περὶ τῶν πατριαρχῶν Κ. ὡς Θεωδ. Α' καὶ Β', ἐκδίδονται δὲ τὸ πρῶτον εἰς τρία ἐπιγράμματα ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας, καὶ ὁ ὅρκος τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ βυζ. κράτους κατὰ τοὺς χρόνους Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, πάντα ἀφειλόμενα εἰς τὸν κάλαμον τοῦ σεβ. διευθυντοῦ τοῦ περιοδικοῦ. Εἰς τὸν «Ρωμανὸν τοῦ Μελωδῶν» ἡ «Ἐκκλησία» εἴχεται ἐκθύμιος ἀπόστολος τὴν σταδιοδρομίαν.

Βασιλείου Μ. Βελλᾶ Ὑψηλοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Κριτικὰ εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου. Ἐν Ἱεροσολύμοις 1932.—Ἡ πραγματεία αὕτη εἶνε ἀφιερωμένη εἰς τὴν ἀνάμνησιν σημείων τινῶν τῆς Ἐξόδου καὶ δι' τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ γεγονότα τοῦ Σινᾶ (15, 25β-26' 16, (2), 6, 7, 9, 10' 17, 1β-7' 20, 22-26 21, 1-11' 32' 34).

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Ἀρτης.

Ἐχοντες κατ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 18-81 τοῦ ἀπὸ 6 Σεπτεμβρίου 1931 Διατάγματος περὶ καθιζοποιήσεως τῶν περιένοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων ἰσχυροῦσιν διατάξασιν καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν ἐξῆς: 1) ἐνοριακῶν ναῶν: 1) τοῦ Παντοκράτορος ἐν Ἀρτῇ, 2) τοῦ ἁγ. Θεωδ. ἐν Σηροκάμπῳ, 3) τῆς ἁγ. Κυριακῆς ἐν Κλειδίῳ καὶ 4) τῆς Κοιμ. Θεοτόκου ἐν Καταρακτῇ. Ὁρίζομεν δὲ πρὸς ὑποβολὴν τῶν σχετικῶν αἰτήσεων τῶν ὑποψηφίων μετὰ τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 80 τοῦ ὡς ἀνω διατάγματος πιστοποιητικῶν προθεσμίας μέχρι 15 Ἰουνίου ἐ. ε. Ἀπαιτούμενα προσόντα εἶναι διὰ μὲν τὴν 1ην θέσιν πτυχίον Θεολογίας, διὰ δὲ τὰς λοιπὰς ἀπολυτήριον ἐλ. σχολείου ἢ ἡμιγυμνασίου καὶ διετής φοίτησις εἰς ἱερατ. φροντιστήριον. Ἐν Ἀρτῇ τῇ 10 Μαΐου 1932. Ὁ Ἀρτῆς Ἐπιτοπάρχης.

Ἱ. Μητρόπολις Κυθήρων.

Προσκαλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ προσόντα συμφώνως τῷ νόμῳ 8148, ὡς ἐντέος μηνὸς ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικά πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς κλήρωσιν δι' ἐκλογῆς τῆς κενῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ χωρίου Ἀρωμαδίζα. Ἐν Κυθήροις τῇ 19 Μαΐου 1932. Ὁ Κυθήρων Ἱερόθεος.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ τοπικὸν συμβούλιον Ο. Α. Ε. Π. τῆς ἱερατικῆς μητροπόλεως Χαλκίδος διακηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐκποιήσεως ἐνεργηθῆσομένην δι' ἐνοσηφαγίστων προσφορῶν ἡ νησις Τσουγρηιά τῆς ἐν Σκιάθῳ ἱ. μονῆς τοῦ Ἐυαγγελιστοῦ. βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθ. 185 διακηρύξεως τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου Ο. Α. Ε. Π. τῆς ἱ. μητροπόλεως Χαλκίδος καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Χαλκίδι, Βόλῳ καὶ Σκιάθῳ εἰς τὸν συνῆθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τῆς 26 Ἰουνίου 1932 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὄραν 10-12 ἐνάμιον τῆς ἀρροδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τυχόν σχεδιογραμμάτων καὶ λοιπῶν ὄρων δύναται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ οἴκῳ Ὑψηλοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Ἐν Χαλκίδι, Βόλῳ καὶ Σκιάθῳ ὁ Πρόεδρος καὶ α. α. Ὁ Πρωτοσύγκελλος.